

Den gule forårsbebuder er ualmindelig hårdfør, men den kan rammes af en uskøn sygdom – erantisbrand.

ERANTIS I BRAND

Sort støv og blærer – svampesygdommen erantisbrand slår den gule forårsbebuder omkuld.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD, GARTNERITEKNIKER

De er næsten uundværlige, de små, gule vinterblomster, *Eranthis hyemalis*, når de i det allertidligste forår breder deres gule tæppe ud over jorden. Erantis har ikke mange fjender, men én sygdom går udelukkende efter den lille

plante. Erantisbrand, *Urocystis eranthidis*, er en specialiseret svampesygdom, en "svampeparasit", der kun angriber denne planteart.

Når blomsterne synger på sidste vers, svulmer stængler og blade op med små "vabler", der senere brister. Til syne kom-

mer nu et fint, askeagtigt sort støv, som er svampens sporer – brandsporerne. Rører man ved dem, bliver ens fingre sorte som kul. Sygdommen svækker planternes vækst, og frøstanden knækker ned, før frøene bliver modne.

Spores afslører, at planten er ramt af erantisbrand.

Erantisbrand inficerer stængel og blade, og frøstængen knækker af, før frøene er modne.

Erantisbranden

Erantisbranden spredes med vinden eller i vand med vandstænk til andre områder. Sporen af erantisbranden kan næppe udryddes i naturen. Derfor kan det bedst betale sig at investere indsatsen om at forhindre, at sygdommen spreder sig. Fjern de angrebne, angrebne stængler, før blærene bryder og sporerne spredes. Endnu bedre er det at fjerne sygdomsramte planter og den omkringliggende jord, da svampen kan overleve i selve knoldene. Undgå at samle og sprede erantisfrø fra år til år, hvor der findes angreb af sygdommen, da svampens sporer kan sidde på frøene.

Erantisbrand nye erantis

Erantisbrandens sporer er særdeles sejlede og kan overleve i jorden i adskillige år. Først når den helt rigtige fugtighed og værtsplante er til stede, kan sporerne kan ikke spire og angrebne naboplanter samme år, som de angrebne planter. Først den efterfølgende sæson inficerer svampen de små erantis. Derfor allerede før den lille forårsbeholdning bliver synlig over jorden. Erantisbranden er trængt ind i erantisbranden i de forskellige dele af landet og først mod slutningen af sæsonen kan man se sygdommen på de blotte øje.

Der er ikke forsket meget i erantisbrand. Derfor er der en del, man ikke ved om sygdommen. Det er for eksempel usikkert, om svampen vil være til stede permanent i planten, når først den er inficeret én gang.

En bibelsk plage

Erantis er langt fra den eneste plante, der rammes af brandsygdomme. Problemet har været kendt i flere tusind år.

I Amos' Bog, kapitel fire, står: "Jeg slog eder med Kornbrand og Rust og udtørrede eders Haver og Vingårde, og Græshopper åd eders Figentræer og Oliventræer; men I omvendte eder ikke til mig, lyder det fra Herren". Citatet fra Biblen understreger, at brandsygdomme kan være en prøvelse – især når de omdanner kornkerners næringsrige protein til en sort, uspiselig sporemasse. Ordet brand henviser til de sorte skyer af sporer, der kommer, når man tærsker inficeret korn.

I dag er visse brandsygdomme stadig frygtede, ikke mindst på grund af sporerne evne til at fremkalde allergi. Det moderne landbrug har dog lært at håndtere brandsygdomme ved brug af modstandsdygtige sorter og bejdsning af frø.

I haverne kender vi brandsygdomme fra blandt andet nelliker, dahlia og græsser. Også sukkermajs kan blive angrebet.

Spis din plantesygdom

Majsbrand er en oplevelse for sig. Ingen kan være i tvivl om symptomerne.

I Mexico betragtes angrebne, opsvulmede kolber som en stor delikatesse, huitlacoche, der markedsføres som "mexicanske trøfler" eller "aztekisk kaviar". Prøv denne svampesygdom, når du er på de kanter!